

وحدت غرضی سوره‌های قرآن حاکی از نظم «فراعلمی» آیات است

مدیر مؤسسه قرآنی تدبیر در قرآن کریم با بیان اینکه وحدت غرضی سوره‌های قرآن حاکی از نظم «فراعلمی» است، گفت: آگاهی از نحوه برطرف کردن نیاز مخاطب و تسلط گوینده بر تنظیم مطالب و علوم موردنیاز از ملزومات نظم فراعلمی متن است.

مدیر مؤسسه قرآنی تدبیر در قرآن کریم با بیان اینکه وحدت غرضی سوره‌های قرآن حاکی از نظم «فراعلمی» است، گفت: آگاهی از نحوه برطرف کردن نیاز مخاطب و تسلط گوینده بر تنظیم مطالب و علوم موردنیاز از ملزومات نظم فراعلمی متن است.

حجت‌الاسلام والمسلمین علی صبحی، مدیر مؤسسه قرآنی تدبیر در قرآن کریم، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با اشاره به بحث وحدت موضوعی در سوره‌های قرآن کریم اظهار کرد: مبحث وحدت موضوعی را در تمام سوره‌های قرآن کریم نمی‌توان به اثبات رساند، زیرا بسیاری از سوره‌های قرآن کریم بالوجدان و بالذات از وحدت موضوعی برخوردار نیستند.

صبحی با بیان این‌که تشخیص وحدت موضوعی سور به ظاهر قرآن برمی‌گردد، خاطرنشان کرد: در قرآن کریم سور متعددی را مشاهده می‌کنیم که با موضوعات مختلفی، همچون توحید، معاد، نبوت اجتماعی، اخلاقی، سیاسی، احکام، تاریخ و قصه بحث خود را پیش می‌برند.

مدیر مؤسسه قرآنی تدبیر در قرآن کریم با اشاره به موضوع «171#&تنوع چهره‌های قرآن&راquo» ادامه داد: با توجه به مطلب فوق متوجه می‌شویم که وحدت موضوعی در تمام سوره‌های قرآن قابل اثبات نیست، هرچند که برخی از سوره‌های قرآن به صراحت به وحدت موضوعی اشاره دارند.

وی با تقسیم‌بندی وحدت موجود در سوره‌های قرآن به وحدت موضوعی و وحدت غرضی عنوان کرد: تفاوت وحدت غرضی و موضوعی در این است که در وحدت غرضی و هدایتی محقق به دنبال یک هدف مشخص است، نه این‌که ابعاد یک موضوع مشخص را مطرح کند. به این نظم، نظم فراعلمی گفته می‌شود.

این استاد حوزه و دانشگاه ادامه داد: در وحدت موضوعی عالم و محقق یک موضوع را در نظر می‌گیرد و پیرامون آن به طرح مطالب مختلف می‌پردازد. وحدت موضوعی از یک نظم علمی تبعیت می‌کند که عالم و محقق حق تجاوز از موضوع و پرداختن به موضوعات مختلف را ندارد.

این محقق و قرآن‌پژوه با بیان این‌که نظم هدایتی نظم فراعلمی محسوب می‌شود نه یک بی‌نظمی اظهار کرد: نظم هدایتی یعنی این‌که اگر سخنی با نظم هدایتی ساماندهی شود، ارائه دهنده بحث هم باید به علوم و مسائل مختلف مسلط باشد، هم نیازهای مخاطب را بشناسد، هم به چگونگی برطرف کردن نیازهای مخاطب و تنظیم این موضوعات در کنار هم آشنا باشد تا بتواند مخاطب خود را به هدف مشخص برساند. به این نظم، نظم فراعلمی اطلاق می‌شود.

مدیر مؤسسه قرآنی تدبیر در قرآن کریم افزود: اگر قرآن نظم موضوعی و علمی یا کتابی به شکلی که در کلاس‌ها و کنفرانس‌ها و مقالات رایج و شایع است ندارد، به این معنی نیست که قرآن نظم ندارد، بلکه قرآن نظم هدف‌محور و غرض‌محور دارد نه موضوع‌محور.

وی ادامه داد: حال ممکن است کسی اشکال کند که شما تصویری از نظم هدایتی ارائه دادید و ما هم قبول کردیم، اما چرا به دنبال اثبات این مطلب هستید که حتماً هر سوره اگر نظم علمی و موضوعی ندارد، الا و لابد باید نظم هدایتی و غرضی داشته باشد، چه ایرادی در این مطلب است که ما سوره‌های قرآن را بی‌نظم و غیرمنسجم تلقی کنیم، یعنی بگوییم این سوره به پنج یا ده محور اصلی اشاره دارد، اما دیگر عنوان نکنیم که این چند محور به دنبال یک غرض و هدف واحد هستند.

صیوحي عنوان كرد: در پاسخ به چنين شخصي بايد گفت تقسيم قرآن كريم به يكصد و چهارده سوره كاري نيست كه بشر انجام داده باشد، بلكه توسط خداوند متعال صورت گرفته است، يعني خداوند سخن خود را اين گونه صلاح دانسته كه در يكصد و چهارده بخش منقسم شود.

اگر قرآن نظم موضوعي و علمي يا كتابي به شكلي كه در كلاس ها و كنفرانس ها و مقالات رايج و شايع است ندارد، به اين معني نيست كه قرآن نظم ندارد، بلكه قرآن نظم هدف محور و غرض محور دارد نه موضوع محور
اين محقق و قرآن پژوه در ادامه سخنانش با بيان اين كه در هر سوره نيز ترتيب آيات از جانب خداوند صورت گرفته است، گفت: اين بحث مورد قبول قاطبه مفسران و عالمان قرآني است كه مخالفت گروهی اندك در چند سوره و آيه جزئی لطمه‌ای به اين بحث وارد نمی‌سازد.

وی ادامه داد: حال سؤال اساسی این است كه آیا خداوند كه آيات را با اين ترتيب در كنار هم چيده و مجموعه اين آيات را به عنوان يك سوره به بشر معرفي كرده است، از اين كار حكمتی عالی را دنبال می‌كرده است؟ مسلماً پاسخ اين خواهد بود كه خداوند از اين كار هدف حكیمانه‌ای را پیگیری می‌كند.

اين استاد حوزه و دانشگاه با تأكيد بر حكمت چينش آيات و سوره خاطرنشان كرد: حكمت اين كار اين خواهد بود كه باهم در نظر گرفتن اين سوره ها خواننده را به هدف و مقصودی می‌رساند كه جدا دیدن اين آيات از يكديگر مخاطب را به آن نتیجه نمی‌رساند. اين نتیجه همان هدفی است كه ما از آن به عنوان هدف و غرض سوره تعبير می‌كنيم.

اين محقق و قرآن پژوه با بيان اين كه اگر يك سوره به عنوان واحدی منسجم در نظر گرفته شود مخاطب می‌تواند به هدف مورد نظر سوره برسد، اظهار كرد: اگر با هم دیدن يك سوره تأثیری در به هدف رسیدن آن نداشت، چرا خداوند اصرار در اين گونه تقسيم‌بندی سوره داشت. اگر اين مطلب مدنظر قاری قرآن قرار نگیرد، قرآن تبديل می‌شود به كشكولی از 6236 آيه كه هر آيه در جای خود قصد دارد نقشش را ایفا كند.